

نظام مالکیت و بهره‌برداری از زمین

حسین حیدری شریف آباد

رضا منعم

عباس یاراحمدی

www.ketab.ir

سرشناسه	: حیدری شریف‌آباد، حسین، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: نظام مالکیت و بهره‌برداری از زمین/ حسین حیدری شریف‌آباد، رضا منعم، عباس یاراحمدی.
مشخصات نشر	: تهران: اندیشمندان پارس، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۶ ص.
شابک	: 978-622-972502-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: کاربری زمین -- ایران
موضوع	: Land use -- Iran
موضوع	: مالکیت -- ایران
موضوع	: Property -- Iran
موضوع	: زمین‌داری -- ایران
موضوع	: Land tenure -- Iran
موضوع	: مالک و زارع -- ایران
موضوع	: Landlord and farmers -- Iran*
شناسه افزوده	: منعم، رضا، ۱۳۵۰ -
شناسه افزوده	: یاراحمدی، عباس، ۱۳۴۴ -
رده بندی کنگ	: HD۸۶۰/۲
رده بندی کنگ	: /۷۳۰۹۵۵
شماره کتابشناختی ملی	: ۷۳۳۳۸۷۸

نام کتاب: نظام مالکیت و بهره‌برداری از زمین
 تألیف: حسین حیدری شریف‌آباد، ۱۳۳۵ (ارشد بازنشسته)، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال)، رضا منعم، ۱۳۵۰ (استادیار و عضو هیئت علمی گروه آگروتکنولوژی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام (ره) شهرری) و عباس یاراحمدی، ۱۳۴۴
 شابک: ISBN: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۲۵۰-۲-۳

ناشر: اندیشمندان پارس
 چاپ اول: پاییز ۱۳۹۹
 طراح روی جلد: حامد حیدری شریف‌آباد
 چاپ و صحافی: گیتی
 قطع: وزیر
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه
 بهاء: ۵۰۰,۰۰۰ ریال
 محل فروش: کتاب فروشی‌های معتبر

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

بسم الله الرحمن الرحيم
فهرست مطالب

شماره صفحه	فصل اول
۱	کلیات
	فصل دوم
۲۹	سیاست کشاورزی
	فصل سوم
۳۵	حل مسائل کشاورزی
۴۴	زمین
	فصل چهارم
۵۲	توزیع زمین
۵۳	احتیاج
۵۵	مبادله (گردش)
۵۷	توزیع ثروت
۶۱	واگذاری یا فروش زمین
۶۲	پیشینه تاریخی سازمان امور اراضی کشور ایران
۷۲	کشت و تولید
۷۴	الف) آب‌های آسمانی (بارش)
۸۰	ج) آب‌های زیرزمینی
	فصل پنجم
۸۸	اراضی ملی
	فصل ششم
۱۱۹	سیاست‌های کلی منابع طبیعی کشور
	فصل هفتم

۱۲۳	اصلاحات ارضی در سایر کشورها
۱۲۳	الجزایر
۱۲۴	کوبا
۱۲۵	لیبی
۱۲۶	سیاست کشاورزی پس از پیروزی انقلاب اسلامی
۱۴۵	طرح احیاء و واگذاری اراضی مزروعی
۱۵۴	آئین نامه اجرائی کشت موقت
	فصل هشتم
۱۷۱	قوانین و مقررات سازمان امور اراضی
۱۸۵	ضوابط واگذاری اراضی منابع ملی و دولتی برای طرح‌های کشاورزی
۱۹۴	ضوابط واگذاری اراضی منابع ملی و دولتی برای طرح‌های غیرکشاورزی
۱۹۹	آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی و اقتصادی مصوب ۱۳۸۵.
۲۰۶	اسنامه سازمان خصوصی سازی موبوع ماده (۲۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۲۱۸	مقایسه سرشماری کشاورزی ایران در طول ۴۰ سال گذشته
	فصل نهم
۲۲۴	کشت و صنعت‌های کشاورزی
۲۲۴	کشت و صنعت کشاورزی و دامپروری مغان
۲۴۴	کشت و صنعت‌ها بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
۲۵۰	کشت و صنعت نیشکر هفت تپه
	فصل دهم
۲۵۶	شهرهای جدید
۲۵۸	پی‌گفتار
۲۶۰	فهرست منابع

پیش‌گفتار

نظام مالکیت و بهره‌برداری از زمین و فعالیت‌های گوناگون در این زمینه تقویت بنیه اقتصادی و اعتلای اجتماعی و فرهنگی جامعه را مشخص می‌سازد، اجرای نظام صحیح مالکیت و بهره‌برداری، عدالت در کشور را برقرار و افراد جامعه را به رشد و تعالی رهنمون ساخته و بهره‌برداران روستایی و غیر روستایی، این فرصت را پیدا می‌کنند تا نقش سازنده خود را بی‌وقفه اعمال نمایند.

با ظهور دین اسلام، زمین و احیای آن از بُعد حقوقی و اقتصادی تفکر و تأمل در طبیعت که بارها در آیات مختلف از آن یاد شده است مورد توجه قرار گرفته است.

مطابق آیات سریفه ۵۳ و ۵۴ سوره طها آمده است "همان خدایی که زمین را آسایشگاه شما قرار داد و در آن راه نمایی برای حوائج شما پدید آورد و از آسمان باران نازل کرد تا با آن انواع نباتات مختلف را از زمین برویاند و بندگان از آن نعمت‌ها تناول کنند" بنابراین، مشاهده می‌کنیم که حرمت زمین و طبیعت تا چه حد حائز اهمیت است، همچنین در منابع فقهی راجع به عبثیت و اراضی گفتگو شده، که جمله‌گی این مباحث در قانون مدنی ورود پیدا کرده است. مطابق ماده ۳۰ قانون مدنی، اختیارات دولت در رابطه با اداره اراضی ملی شده محدود به گونه تصرفات مادی و حقوقی است که منجر به خروج آن‌ها از مالکیت عمومی نگردد.

از سوی دیگر در نامه ۵۳ نهج البلاغه آمده است، با گسترش عدالت در بین مردم و مهربانی با رعیت به آنان اطمینان خواهیم داشت، انگار که در آینده کاری پیش آید و به عهده شان بگذاریم با شادمانی خواهند پذیرفت، زیرا عمران و آبادی تحمل مردم را زیاد می‌کند، همانا ویرانی زمین به جهت تنگدستی کشاورزان است.

با تصویب قوانین مختلف در حوزه اراضی مثل، قانون اصلاحات ارضی، قانون احیا و واگذاری اراضی کشاورزی، قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب اقتصادی تلاش‌های بسیاری انجام شده تا توزیع زمین و تولید در کشور سر و سامان بگیرد.

امروزه شاهد رشد غیر منطقی خرید و فروش زمین، باغ و ویلا هستیم که بعضاً با واسطه‌گری و دلالتی عده ای قلیل سودجو، اراضی ملی و کشاورزی را به صورت